

Daan Langeveldt winnaar Topkuil 2013

Vers gras analyseren voor optimale kuil

Structuur kun je kopen en daarom moet je kwaliteit maken.

Kwaliteit maak je door het verse gras goed te analyseren. Een forse voorjaarsbemesting is daarbij cruciaal. Dat is de filosofie van Daan Langeveldt uit Groesbeek (GD). Hij won met zijn voorjaarskuil de topkuilcompetitie van 2013.

De eerste klap is een daalder waard. De eerste snede levert ongeveer de helft van de wintervoorraad aan kuilgras op. Daar moet je niet op bezuinigen. Volgens Daan Langeveldt uit Groesbeek (GD) is een forse voorjaarsbemesting de sleutel tot succes voor een topvoorjaarskuil. Hij heeft het gelijk aan zijn zijde. Dit jaar werd de voorjaarskuil van melkveebedrijf De Hoge

Hof in de topkuilcompetitie tot de beste van Nederland bekroond.

Op 11 maart liet Langeveldt door zijn loonwerker met een sleepslangbemester 37 kuub rundveedrijfmest met 3,9 kilo stikstof per kuub uitrijden. Een maand later, op 9 april, het moment dat het gras begon te groeien, verstreekte hij nog eens 90 kilo

zuivere stikstof. Goed voor een gezamenlijke stikstofgift van 234 kilo. Zeker dit jaar pakte zijn strategie goed uit. Omdat hij vanwege het natte voorjaar pas relatief laat, op zondag 26 mei, kon maaien, bleef het gras dankzij de sterke stikstofbemesting langer groen. „Bij de eerste snede moet je wat opbrengst betreft pakken wat je pakken kunt”, vertelt

Topkuilwinnaar Daan Langeveldt zweert bij een forse voorjaarsbemesting: „De eerste snede is goed voor ongeveer de helft van de wintervoorraad. Die moet goed zijn.”

De prijswinnende voorjaarskuil van Daan Langeveldt werd op zondag 26 mei deels in de regen gemaaid. Desondanks maakte hij een perfecte kuil.

Topkuil 2013 is een initiatief van Melkvee.nl samen met BLGG AgroXpertus, OCI Agro, Plantum en Reesink. Topkuil 2013 is een wedstrijd om de beste voorjaarskuil en een platform om kennis te delen die leidt tot betere graskuilen. Kijk voor de laatste ontwikkelingen op www.topkuil.nl.

TOPKUIL
2013

Daan. Zijn vader Theo knikt instemmend. „Als je minder bemest, gaat het eiwitgehalte van het gras omlaag en krijg je meer stengel en dus minder voederwaarde”, is de ervaring van Langeveldt senior. Hij heeft altijd veel interesse gehad in graslandbeheer. Niet voor niets was hij 40 jaar geleden een van de melkveehouders die aan de wieg stonden van de graslandgebruikskalender.

Juiste maaimoment cruciaal

Maaïen op het juiste moment is cruciaal voor een topkuil. Dit voorjaar besteedde de melkveehouder veel tijd aan het bestuderen van weerkaarten op bekende weersites als buienradar.nl en weeronline.nl. Een hele puzzel. Door het onstabiele weer en tegenstrijdige voorspellingen in een groot deel van de maand mei was het lastig om het optimale maaimoment te vinden. Toen de weersvoorzichten aangaven dat zondag 26

en maandag 27 mei grotendeels droog zouden verlopen, was Langeveldt er als de kippen bij om zijn loonwerker in te schakelen om al het grasland, goed voor 40 hectare, te laten maaïen. Dat gebeurde uiteindelijk voor een deel in de regen. Ondanks het late maaitijdstip stond het gras er mooi bij, vertelt Daan. „We zijn er regelmatig doorheen gelopen en zagen dat het gras nog niet in de aar schoot.” Dat het de weken daarvoor veel had geregend, bleek volgens de melkveehouder juist gunstig voor de ontwikkeling van het voorjaarsgras. „Het gewas kon heel lang groeien en veel bladgroen ontwikkelen. We konden dus gewoon rustig wachten. Heb je eenmaal een droge periode, dan schiet het gras al snel in de aar, wat ten koste gaat van de voederwaarde.” Het wachten werd beloond met een opbrengst van gemiddeld 5,7 ton droge stof per hectare met 222 gram ruw eiwit in het verse gras, zo blijkt uit een praktijkproef die Langeveldt op zijn

percelen in eigen beheer uitvoerde (zie kader Resultaten bemestingsproef).

Tegenstrijdige adviezen

De melkveehouder wilde uit eigen ervaring bekijken welke bemesting het beste resultaat oplevert. „We praten regelmatig met vertegenwoordigers die tegenstrijdige adviezen geven”, vertelt Theo. „Nu kunnen we op basis van eigen waarneming concluderen dat we volgend jaar weer gewoon kunstmest gaan strooien”, concludeert zijn zoon.

Zelf meten is iets waaraan vader en zoon veel waarde hechten. Daarom laten ze met enige regelmaat het gemaaid verse gras analyseren om te kijken wat voor product de kuil in gaat. „Wanneer daaruit blijkt dat het ruwe eiwit in de eerste snede met 200 bijvoorbeeld aan de hoge kant is, laten we de tweede snede iets langer groeien om het ►

Dankzij doorzaaien zien de percelen van Langeveldt er als nieuwingezaaid uit.

Resultaten bemestingsproef

Daan Langeveldt mag graag zelf uitzoeken wat het effect is van managementmaatregelen op zijn bedrijf. Dit voorjaar deed hij een proef met vier verschillende toedieningsmethoden met stikstof- en zwavelhoudende kunstmest nadat hij een maand daarvoor al rundveedrijfmest had uitgereden. Hij liet op een strook kunstmest spuiten. Een andere baan van het perceel werd met een spaakwiel bemest; ook strooide hij op een andere streep stikstof- en seleniumhoudende korrelkunstmest en weer een andere strip kreeg geen kunstmest. Langeveldt liet van het gemaaid verse gras monsters analyseren en kwam tot opvallende resultaten. De strook met stikstof- en seleniumhoudende korrelkunstmest leverde een opbrengst van

5,7 ton droge stof per hectare met 222 gram ruw eiwit en 98 gram suiker. Het met het spaakwiel bemeste gedeelte produceerde gras met 4,9 ton droge stof per hectare met 236 gram ruw eiwit en 83 gram suiker. Kunstmest aangewend met een veldspuit leverde 4,6 ton droge stof per hectare op met 184 gram ruw eiwit en 132 gram suiker. En het gras dat moest groeien zonder kunstmest bracht 4,4 ton droge stof per hectare op met 133 gram ruw eiwit en 166 gram suiker. „Hieruit kun je opmaken dat niet bemesten met kunstmest minder gras oplevert, maar dat het product vanwege een hoger suikergehalte wel heel smakelijk is”, licht de melkveehouder zijn empirisch onderzoek toe.

*Theo (voorggrond)
en Daan Langeveldt
voeren sinds enkele
weken van de topkuil.*

ruwe eiwit iets te drukken”, legt Daan uit. Bij het besluit om het gras iets later te maaien kijkt hij puur naar de voedingswaarde. Want, zo luidt zijn filosofie: „Structuur kun je kopen en kwaliteit moet je maken.” Hij voegt liever wat gehakseld tarwestro toe bij het ruwvoer in zijn voermengwagen dan dat hij een wat grover, structuurrijk product inkuilt.

Eendagskuil niet haalbaar

Een veldperiode van twee dagen is volgens Daan noodzakelijk om een goede kuil te maken. Een eendagskuil, waarbij het gras binnen 24 uur wordt gemaaid en ingekuild, is voor hem niet weggelegd. „Dan krijg je kuilen met een drogestofgehalte van 28 tot 30 procent. Dat is voor mij te laag.” Voor de Groesbeker bevat een ideale kuil tussen de 38 en 42 procent droge stof. Daaraan voldeed ook zijn prijswinnende kuil met een drogestofgehalte van 41,9 procent.

Onder ideale omstandigheden maait hij zijn gras bij een opbrengst van 4 tot 4,5 ton droge stof per hectare, maar dit jaar moest hij langdurig op droog weer wachten. Daans gras werd uiteindelijk op de laatste zondag van mei door de loonwerker met een gps-gestuurde triplemaaier met kneuzer gemaaid op een hoogte van 5 tot 6 centimeter. Daarna schudde hij het gras driemaal en harkte het zelf bij elkaar voordat dezelfde loonwerker het gras met een hakselaar inkuilde. Drie keer schudden ging eigenlijk tegen het gevoel van Daan in. Maar hij nam de schudverliezen, naar eigen zeggen, voor lief om toch het gras voldoende droog te krijgen.

Bij het inkuilen maakt de loonwerker gebruik van vrachtwagens om het op 5 centimeter lengte gehakselde gras van het land bij de kuil te krijgen. „Trekkers met opraapwagen en kippers komen hier in de heuvels moeilijk boven, ook al hebben ze 300 pk”, heeft Daan ervaren. „Voor de wei is het gebruik van trucks ook beter”, vindt hij. „De zeswielaangedreven vrachtwagens hebben geen slip.”

Kuil goed aanrijden

Op de kuil rijdt een shovel met verdeler het gras aan. Voor de chauffeur van de combinatie ziet de melkveehouder een belangrijke taak weggelegd. „De machinist moet de tijd krijgen om het gras goed aan te rijden. Hij kan de kuil maken of breken. Daarom heb ik liever dat de vrachtwagens tien minuten bij de kuil staan te wachten voordat ze kunnen lossen, dan dat de aanvoer te snel gaat en het gras niet goed wordt aangereden en je tijdens de stalperiode iedere dag tijdens het voeren zit te rommelen bij de kuil.”

Ook de tweede snede wordt op dezelfde manier volledig ingekuild. Pas daarna, zo rond begin juli, gaan de koeien voor het eerst naar buiten. Ook daar hechten Daan en Theo veel waarde aan. Niet in de laatste plaats omdat het voor de gasten van hun op 83 meter boven NAP gelegen boerderijcamping mooie plaatjes oplevert. „Ik heb het ‘supergras’ liever in de kuil en dat de koeien de latere snede van toch iets mindere kwaliteit zelf opnemen”, vertelt Daan. „Dat merk je misschien wel in de krachtvoeropname, maar je kunt moeilijk beide bereiken op hetzelfde moment: een goede kuil en een zo laag mogelijk brokkengebruik.”

Het gehakselde gras gaat onder plastic in een sleufsilos. Na elke snede brengt Daan met een mobiele kraan een halve meter zand op de kuil. Op deze manier wordt zoveel mogelijk lucht eruit geperst en komt de kuil goed dicht te zitten. Voor elke snede maakt hij de kuil weer open, waarna de nieuwe snede over de vorige gaat en een lasagnekuil ontstaat. Na elke snede dekt hij de kuil met zowel het oude als met nieuw plastic af. Op plastic bezuinigt hij niet. „Je kunt beter voor 200 euro aan nieuw plastic kopen dan voor duizenden euro’s aan voerverliezen door broei in de kuil hebben.”

Kunstmest op de helling

Kunstmeststrooien doet Daan met een vijf jaar oude rijafhankelijke kunstmeststrooier van Rauch. Dat de kunstmeststrooier automatisch op de rijnsnelheid reageert, komt op de heuvelige percelen rond de Groesbeekse boerderij goed van pas. „Rij je een helling af, dan gaat de trekker iets sneller en past de kunstmeststrooier zichzelf

De topkuil van Langeveldt

Achttien kuilen van de in totaal 14.369 voorjaarskuilen die BLGG dit jaar analyseerde, bezaten de als ideaal veronderstelde gehalten en waarden en scoorden daarmee een 10 als cijfer. De kuil van Daan Langeveldt uit Groesbeek is daar één van. Zijn prijswinnende kuilgras bevat (tussen haakjes staan de uitgangspunten van topkuil): 947 VEM (>925 <975), 172 gram ruw eiwit (>160 <180), 485 gram ndf per kg droge stof (>475 <500) en 41,9 procent droge stof (>35 <45) en haalde een s-index van 98 (>92 <105) en een score van 19 voor broei (hoe lager, hoe beter).

Met Daan Langeveldt als winnaar van de topkuileditie van 2013 gaat de prijs voor het tweede opeenvolgende jaar naar Groesbeek. Vorig jaar won plaatsgenoot Hans Janssen de prijs. Beiden maken deel uit van dezelfde studielclub van Dirksen Management Support (DMS). De deelnemende boeren gooien daarbij zonder taboe, maar discreet alle cijfers op tafel; van voordroogkuilen tot financiering. Het uitwisselen van cijfers over en weer levert volgens Langeveldt veel bruikbare managementinformatie op. „Die openheid is interessant en levert bovendien een positieve competitie op”, licht de melkveehouder toe.

Overzichtsfoto van de boerderij met linksvoor de topkuil.

Zicht op de stal vanuit de skybox.

daar op aan door de doorstroming naar de verdeler iets te vergroten. Bij heuvel op gebeurt het omgekeerde”, verduidelijkt Daan. De melkveehouder is sowieso secuur met het strooien van kunstmest. Met een schudbakje stelt hij van elke levering de maatsortering vast en past, indien nodig, de afstelling van de strooier er op aan. Bovendien maakt een afdraaiproef deel uit van zijn standaardprocedure voordat hij een nieuwe levering kunstmest gaat strooien. De schijf gaat dan van de strooier en stelt Daan aan de hand van gewicht van de kunstmest, dat in een emmer wordt opgevangen en in een bepaalde tijd wordt gemeten, de doorstroming van de meststof vast. Niet alleen nauwkeurigheid met kunstmest, ook flexibiliteit met het aanbrengen van de rundveedrijfmest vindt Daan belangrijk. Hij prijst zichzelf dan ook gelukkig dat hij vorig jaar zijn mestopslag met de bouw van een jongveestapel flink uitbreidde. Een investering van 10.000 euro voor de extra ruimte die zichzelf terugbetaalt, vindt hij. Met een capaciteit van 4.500 kuub is hij in staat om de door zijn rundveestapel geproduceerde mest jaarrond op te slaan. De ruime opslag zorgt er voor dat hij zelf kan bepalen wanneer hij mest uitrijdt. Bij voorkeur wanneer het gras in het vroege voorjaar begint te groeien. „We beginnen pas in maart met mestuitrijden, omdat we februari vanwege de lagere stikstofbenutting te vroeg vinden. Zeker dit voorjaar, toen de natuur door de lange

winterperiode later was.” „De grond moet er om vragen”, vertelt Theo Langeveldt, „anders heeft bemesten geen zin.” Dit jaar liet Langeveldt zijn percelen in het sterk glooiende terrein rond de boerderij bemesten met een sleepslangbemester. Het moet de structuurschade van de in het voorjaar extra kwetsbare lössgrond ten opzichte van bemesten met een driewieler beperken. „Met een zelfrijder krijg je toch meer structuurschade in onze percelen zonder draden omdat de machine vaker over hetzelfde spoor in de percelen rijdt. En wat betreft capaciteit en berijdbaarheid in de heuvelachtige percelen maakt het niet uit”, verklaart Daan. Na de eerste snede, wanneer grond en gras beter tegen berijding bestand zijn, rijdt de loonwerker de mest wel met een driewieler uit op de soms wel 20 jaar oude graslandpercelen.

Elk jaar meer grasopbrengst

Door het scheurverbod, het hellende terrein en om toch de kwaliteit van de zode op peil te houden gaat de melkveehouder vaker zijn percelen doorzaaien, zegt hij. Graslandvernieuwing is belangrijk, ervaart Daan. „Door veredeling is het mogelijk dat gras elk jaar 0,4 procent meer opbrengt.” De topkuilwinnaar gebruikt het productieve Engels raaigras in combinatie met het droogteresistente timothee. Bij de keuze van het mengsel gaat hij blindelings af op het advies van zijn gewasadviseur. „Die zit

hele dagen in het werk. Hij heeft er verstand van”, luidt het nuchtere commentaar van de melkveehouder.

Topkuil en topvoer

De hamvraag is natuurlijk of zijn topkuil ook topvoer met het hoogste rendement voor zijn koeien oplevert. Op deze cruciale vraag heeft Daan nog geen antwoord. „Ik voer pas sinds twee weken van mijn voorjaarskuil”, verontschuldigt hij zich. Wat de topkuilwinnaar wel weet, is dat zijn veeartskosten met 0,6 cent per kilo melk en medicijnkosten van 0,3 cent naar eigen zeggen relatief laag zijn. „Als je goed voer hebt, scheelt dat al snel de helft van de kosten.” Zijn krachtvoerkosten bedroegen vorig jaar 8 cent per kilo melk met een relatief hoge melkintensiteit van ongeveer 19.000 liter per hectare. Het rantsoen bestaat uit half gras en half maïs met bierbostel als bijproduct om de krachtvoerkosten te drukken. Met enige regelmaat optimaliseert een voerspecialist het rantsoen bij de melkveehouder. De adviseur zal snel het rantsoen met de topkuil onder zijn loep nemen. „Het kan zijn dat ik de voersamenstelling nog moet optimaliseren met stro voor meer pensprik. Daarom kan ik nog niet zeggen of mijn koeien nu meer melk geven en minder krachtvoer nodig hebben. Maar je zou het wel verwachten. Ik ben in ieder geval positief gestemd”, aldus Daan Langeveldt. ■

De boerderij van Langeveldt ligt in een glooiend terrein.

Bedrijfsgegevens

Melkkoeien: 115
Jongvee: 85
Rollend jaargemiddelde: 8.800 kg melk
4,40 % vet
3,50 % eiwit
41 ha gras
17 ha maïs

